

Gemeenschapsinstellingen: veel veranderingen in 2026 en transitiewerven bij de vleet

Nieuws donderdag 11 december 2025

De afdeling Gemeenschapsinstellingen van het agentschap Opgroeien, met inbegrip van het Vlaams Detentiecentrum, wordt met haar ruim 1.000 personeelsleden overgeheveld naar het agentschap Justitie en Handhaving op 1 januari 2026. Op de eerste dag van het nieuwe jaar is dat overigens ook het geval voor de elektronische monitoring jeugd en de dienst voor herstelgerichte en constructieve afhandeling. Heel even was ook de sociale dienst jeugdrechtbank in het vizier, vooralsnog blijft deze samen met de delict-gerichte contextbegeleiding als onderdeel van Opgroeien.

Het agentschap Justitie en Handhaving richtte in samenspraak met Opgroeien het project Overstap op om de overheveling in goede banen te leiden. Daarvoor worden tien werven opgezet onder leiding van een projectleider.

Als vakbond waren wij een van de stakeholders in de maandelijkse meetings waar over de stand van zaken van de werven werd teruggekoppeld en er de mogelijkheid was om vragen te stellen of bezorgdheden te uiten.

Over het algemeen mogen stellen dat het agentschap Justitie en Handhaving zorgvuldig tewerk in 'lift-and-shift'-overheveling. Naast een bezoekenrond van administrateur-generaal Bob Van den Broeck aan alle campussen werden de personeelsleden meermaals live (of via een nieuwsbrief) geïnformeerd en op het moment van schrijven zijn ook de ICT-waves achter de rug waarin alles naar de juiste digitale omgeving werd omgezet.

Uiteraard zijn er ook enkele niet zo vanzelfsprekende zaken opgedoken. Een voorbeeld hiervan is het feit dat het agentschap Justitie en Handhaving geen ervaring heeft met het beheer van gebouwen. Daarenboven verwacht de Vlaamse regering dat haar entiteiten maximaal gebruik maken van de dienstverlening van Het Facilitair Bedrijf.

Het agentschap Justitie en Handhaving vertrouwt dus op Het Facilitair Bedrijf om de GI-gebouwen en het beheer ervan op zich te nemen, net zoals dat vandaag al het geval is voor het andere vastgoed van waaruit het agentschap Justitie en Handhaving opereert.

Transitie naar Het Facilitair Bedrijf

Na een korte studieronde viel de beslissing dat de gebouwen en 19 personeelsleden van de ondersteunende diensten in de gemeenschapsinstellingen op 1 januari de transitie naar Het Facilitair Bedrijf moeten maken.

Hoewel er eerst sprake was van een standplaatswijziging voor enkele personeelsleden blijft deze toch ongewijzigd. De persoonlijke gesprekken die Het Facilitair Bedrijf voert met de betrokkenen, brengen echter

heel wat onvoorziene zaken naar de oppervlakte met betrekking tot de continuïteit van de huidige dienstverlening in de gemeenschapsinstellingen gezien Het Facilitair Bedrijf vandaag enkel focust op het gebouwenbeheer. De realiteit in de gemeenschapsinstellingen is echter dat er vaak ad hoc technische tussenkomsten van de ondersteunende diensten nodig zijn om een veilige werking te waarborgen.

Daarnaast werd ook duidelijk dat er over de campussen heen op veel vlakken onderlinge verschillen zijn en dat er plaatselijk andere accenten gelegd worden.

ACOD Overheidsdiensten is voor deze personeelsgroep nauw betrokken bij de onderhandelingen.

Onderwijstransitie

Alsof twee transities niet volstonden, dwaalt sinds 2020 ook nog het 'onderwijstransitiespook' rond in de gemeenschapsinstellingen, waar op dit moment de leerkrachten al jaren in een vorm van huisonderwijs voorzien. Voor wie het ontging: op 8 mei 2024 kwam er enig schot in de zaak met de goedkeuring van het decreet over het onderwijs in de gemeenschapsinstellingen die ter uitvoering van het jeugddelinquentierecht zijn opgericht.

Het decreet impliceert dat de bevoegdheid voor het onderwijs in de gemeenschapsinstellingen bij het GO! komt te liggen en men op die manier waarborgt dat jongeren die in een gemeenschapsinstellingen verblijven recht hebben op onderwijs dat door een school wordt georganiseerd.

Velen, waaronder wijzelf, dachten dat de vooropgestelde datum van 1 september 2026 een utopie was gezien er tot de zomer van 2025 maar weinig gebeurde. Eind oktober-begin november leek alles in een stroomversnelling te komen met twee informele toelichtingen in Sectorcomité X bij het voorontwerp van de decreetwijzigingen en de personeelsartikelen uit het besluit van de Vlaamse regering over de organisatie en het personeel in de gemeenschapsinstellingschool.

Zonder te ver uit te weiden over de inhoud van de informele toelichtingen, is de vaststelling dat er op dit moment nog veel onduidelijkheid is richting de formele onderhandelingen.

ACOD Overheidsdiensten voert van in het begin bilateraal overleg met ACOD Onderwijs over dit onderwerp en zal dit voortzetten opdat wij als sterke partners aan de onderhandelingstafel zitten in het belang van de leerkrachten van de gemeenschapsinstellingen.

Letterlijk in de steigers

Naast de figuurlijke transitiewerven binnen Overstap en de onderwijstransitie, staan enkele campussen van de gemeenschapsinstellingen ook letterlijk in de steigers omwille van een reeks recent afgeronde, lopende en geplande projecten. Zo werd in GI De Kempen op campus De Hutten recent de unit langdurige begeleiding in gebruik genomen, samen met het nieuwe onderwijsgebouw dat op dezelfde locatie gehuisvest is. De masterplannen voor zowel campus De Hutten als De Markt omvatten nog enkele grote en kleine projecten.

Aan de andere kant van het land, in gemeenschapsinstelling De Zande, wordt evenmin stilgezeten. Op dit ogenblik wordt alles in het werk gesteld om in juli 2026 een unit langdurige begeleiding te kunnen opleveren. In de nabije toekomst wordt hier gestart met de verbouwingen van de praktijklokalen, het onthaal en de

bezoekzaal. De bouw van een centrale keuken, zoals men die al kent in GI De Kempen, staat eveneens op de planning.

Tom De Jonghe